

4.3.2015

1006/040315

Valtioneuvoston kanslia
Yritystoimintahankkeen sihteeristö

Lausunto yritystoimintahankkeen väliraportista

Suomen Apteekkariliitto lausuu luonnoksesta kunnioittavasti seuraavaa:

Kyseessä on pääministeri Stubbin hallituksen ohjelmaan pohjautuva asiakirja, jonka tarkoituksena on kartoittaa tulevalle vaalikaudelle yritystoiminnan ja yritysten kasvun edellytyksiä sekä eri yritysmuotojen kohtelua koskevia ehdotuksia.

Kyseessä on ensisijaisesti yritystoiminnan kehittämistä koskeva asiakirja. Apteekkitoiminnan osalta on kuitenkin syytä kiinnittää erityistä huomiota toiminnan kansanterveydelliseen tavoitteeseen, joka asettaa itse yritystoiminnalle monesta toimialasta poikkeavia vaatimuksia sekä vaikuttaa alan sääntelyyn.

Luonnoksen esityskohdilla A2 (Turvallisten itsehoitolääkkeiden vapauttaminen vähittäiskauppamyyntiin) ja A3 (Apteekkitoimintaan liittyviä rajoituksia puretaan) olisi merkittäviä vaikutuksia nykyiseen yrittäjyyteen perustuvaan apteekkijärjestelmään.

Kun lisäksi Sosiaali- ja terveysministeriössä on vastikään valmistunut työryhmämietintö, jossa esitetään lukuisia ehdotuksia apteekkitoiminnan ja muun lääkehuollon kehittämiseksi tulevalle vaalikaudella, on perusteetonta tehdä tässä yhteydessä apteekkitoimintaa koskevia esityksiä.

Itsehoitolääkkeiden vapauttaminen vähittäiskauppaan

Esityksessä A2 esitetään itsehoitolääkkeiden vapauttamista vähittäiskauppaan. Itsehoitolääkkeiden apteekkijakelun ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa itsehoitolääkkeiden oikea käyttö. Turvallisuus syntyy oikeasta lääkevalinnasta ja oikeasta käytöstä, jotka varmistetaan apteekissa asiakkaita neuvomalla. Apteekissa neuvontaa antavat farmasian alan yliopistotutkinnon suorittaneet ammattilaiset.

Itsehoitolääkkeiden jakelukanavalla on suuri merkitys myös reseptilääkkeiden jakelukanavaan. Kun reseptilääkkeistä apteekkeille jäävä kate on viime vuosina tuntuvasti leikkaantunut reseptilääkkeiden hinnan laskun seurauksena, on entistä suurempi osa apteekkeista riippuvainen muusta myynnistä. Jos itsehoitolääkkeiden myynnistä merkittävä osa siirtyisi pois apteekkeista, apteekkiverkosto harvenisi, jolloin reseptilääkkeiden,

vähämenekkisten itsehoitolääkkeiden, muiden apteekkituotteiden ja terveysneuvonnan saatavuus huononisivat etenkin haja-asutusalueilla.

Itsehoitolääkkeiden myynnin vapauttaminen siirtäisi kaupan painopistettä jo ennestään keskittyneeseen vähittäiskauppaan ja lisäisi lääkehaitoista aiheutuvia kustannuksia muualla terveydenhuollossa.

Apteekkitoimintaan liittyvien rajoitusten purkaminen

Ehdotus A3 esittää apteekkitoimintaan liittyvien rajoitusten purkamista siten, että apteekkitoiminta ja lääketurvallisuudelle tarpeelliset pätevyysvaatimukset erotettaisiin toisistaan. Apteekkijärjestelmän ammatillisen luonteen tarkoitus on kansanterveydellinen – siinä yhdistyy ammatillinen ja taloudellinen vastuu.

Nykyisen apteekkilupajärjestelmämme perustuu neljään peruspilariin:

- 1) Apteekin voi omistaa vain proviisori.
- 2) Uuden apteekin ja sivuapteekin perustaminen on tarveharkintaista.
- 3) Apteekkien sijoittuminen on säädelty.
- 4) Lääkkeet ovat samanhintaisia koko maassa. Hintoja säädelään lääketaksalla ja isoilta aptekeilta leikataan voittoa apteekkimaksulla.

Apteekkilupajärjestelmällä kokonaisuutena on saatu aikaan järjestelmä, jossa apteekkiverkosto kattaa koko maan, ja jossa kansalaiset ovat lääkehuoltonsa suhteen keskenään tasaveroisessa asemassa. Minkä tahansa edellä mainituista elementeistä poistaminen järjestelmästä johtaa ongelmiin erityisesti kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta.

Nyt asiakirjassa esillä oleva apteekkitoiminnan ja pätevyysvaatimusten erottaminen toisistaan tarkoittaisi käytännössä apteekkien omistuspohjan avaamista. Apteekkien omistuksen rajaaminen proviisoritutkinnon suorittaneille henkilöille perustuu siihen, että apteekin omistajalle on haluttu kohdentaa myös henkilökohtainen ammatillinen vastuu.

Kun kyseessä asiakirja, jonka ensisijaiset tarkoitukset ovat elinkeinotoiminnan edistämiseen liittyvät, ei ehdotuksia voi tehdä arvioimatta myös niiden vaikutuksia elinkeinorakenteeseen. Apteekkitoimintaan liittyvän lupajärjestelmän irrottaminen pätevyysvaatimuksista johtaisi nopeaan ketjuuntumiseen ja kansainvälisten pääomasijoittajien mukaantuloon apteekkimarkkinoille. Omistuspohjaa on avattu muun muassa Ruotsissa ja Norjassa, jossa muutos on johtanut apteekkien nopeaan ketjuuntumiseen. Molemmissa maissa markkinoilla toimii kolme suurta ketjua. Näistä noin puolella omistus on veroparatiiseiksi kutsutuilla alueilla. Vertailussa on hyvä muistaa, että Suomessa toimii noin 600 keskenään kilpailevaa apteekkia. Perustellusti voi kysyä, olisiko omistuspohjan avaamiseen liittyvää ketjuuntuminen ja pääomasijoittajien mukaantulo tarkoituksenmukaista ja tavoiteltavaa kehitystä.

Kunnioitavasti

Merja Hirvonen
Toimitusjohtaja
Suomen Apteekkariliitto